

USKON PUOLESTA

IHMISILLE, JOIDEN
MIELESTÄ KRISTINUSKO
ON AJATTELEMISEN
ARVOINEN ASIA

USKON PUOLESTA e-kirje
nro 7 / 2004
© Pasi Turunen

**”Mitä on vapaus ilman viisautta ja hyvettä?
Se on suurinta mahdollista pahuutta; sillä se on mielettömyyttä,
pidäkkeetöntä paheellisuutta ja hulluutta.”
Sir Edmund Burke (1797)**

”Freedom!” – Vapaus! Tähän huutoon päättyi **Mel Gibsonin** esittämän skotlantilaisen vapaustaistelijan elämä Oscar-palkitussa elokuvassa *Braveheart*. Vapauden kaipuu ja taistelu vapauden puolesta ovat kautta aikojen olleet monien suosikkielokuvien kantavia teemoja. Vapaus ja sen riistäminen ja rajoittaminen herättävät voimakkaita tunteita. Vapaus on jalo päämäärä. Siksi sen eteen ollaan valmiita tekemään suuriakin uhrauksia. Sen puolesta ollaan valmiita jopa kuolemaan.

Braveheart elokuvasta tutussa huudossa kiteytyy kuin symbolisesti ihmiskunnan suuri vapauden kaipuu ja taistelu tyranniaa vastaan. Ihminen tahtoo olla vapaa kaikesta häntä kahlitsevasta. Erityisesti valistuksen ajasta lähtien 1700-luvun lopulta eteenpäin vapauden vaatimukset ovat korostuneet. Siitä lähtien on haluttu vapaaksi kaikesta mikä sitoi ihmisen auktoriteetteihin. Ihminen oli saavuttanut ”täysi-ikäisyyden” eikä enää tarvinnut ilmoitusta, moraalialia, Jumalaa tai Raamattua holhoojaksi. ”Uskalla ajatella itse!” oli valistuneen ihmisen vapauden huuto.

Uudessa testamentissa on kaksi kohtaa, jotka puhuvat vapaudesta. Monia muitakin löytyy, mutta tässä yhteydessä haluan nostaa esiin vain nämä kaksi: Ensiksi, apostoli Pietari puhuu ihmisistä, jotka ”lupaavat vapautta, vaikka itse ovat turmeluksen orjia; sillä kenen voittama joku on, sen orja hän on” (2 Piet. 2:19). Tämä puhuu vapauden myytistä. Vapauden nimikkeen alla tarjotaan jotain mikä viime kädessä onkin vahingollista ihmiselle. Toiseksi Jeesus puhuu vapaudesta Johanneksen evankeliumissa: ”Jos te pysytte minun sanassani, niin te totisesti olette minun opetuslapsiani; 8:32 ja te tulette tuntemaan totuuden, ja totuus on tekevä teidät vapaiksi” (Joh. 8:31-32). Tätä kutsun vapauden paradoksiksi.

Vapauden myytti. Suuret sanat herättävät suuria tunteita. Mutta hyvät sanat, joita käytetään väärin joutuvat vääryyden aseiksi ja menettävät todellisen sisältönsä. Todellisen sisältönsä menetettyään niistä tulee vain piilotetun vallankäytön välineitä, joilla pyritään hallitsemaan ihmisiä manipuloimalla heidän tunteitaan tiettyyn suuntaan.

Silmiini osui kerran televisiomainos, jossa tarjottiin tehokasta tietokonepakettia. Vakuuttava miesääni julisti: ”Sinulla on OIKEUS nopeampaan tietokoneeseen.” Oikeus! Säpsähdin. En tiennytkään, että minulla on siihen suorastaan oikeus. Miksei kukaan aikaisemmin ole kertonut tätä vaimolleni, jolle olen jo parin vuoden ajan yrittänyt vakuuttaa, että minä *tarvitsen* uuden tietokoneen. Hän ei liiemmin ole ollut vakuuttunut tarveperusteisista argumenteistani, koska hänen mielestään nykyinen kone riittää hyvin meidän tarpeisiimme (333Mhz Celeron? – are you kidding...).

Mitä se tarkoittaakaan, että minulla on *oikeus* johonkin? Sitä, että jollakin toisella on *velvollisuus* antaa minulle se mihin minulla on *oikeus*. Ilman velvollisuuksia ei ole oikeuksia. Jos joku rajoittaa minun oikeuksiani hän samalla rajoittaa *vapauttani*. Se, joka polkee oikeuksia on paha. Mainitsemani televisiomainos on esimerkki siitä miten hyvä sana on valjastettu asiayhteyteen, johon se istuu huonosti, ja jossa sen alkuperäinen merkitys vääristyy. Nykyaikana melkein mitä tahansa voidaan vaatia vetoamalla oikeuksiin. Maitopurkin ostamisessakin on kohta kysymys jo ihmisoikeuksista.

Oikeus ja vapaus ovat voimakkaita sanoja, jotka herättävät tunteita. Juuri siksi niitä tulisi käyttää viisaasti eikä miten tahansa. Apostoli Pietari kiinnittää tähän huomiota: sellaiset tahot, jotka eivät todellisuudessa vapautta tunne tarjoavat ”vapautta” – käyttävät tuota sanaa – johtakseen ihmisiä turmeluksen orjuuteen.

Vapautta ei koskaan eikä missään ole olemassa absoluuttisessa muodossa, vaan se on aina jonkun vapautta jollakin ehdoilla. Nuori voi kaivata itsenäistymistä ja vapautumista kotinsa ja vanhempiensa asettamista rajoituksista. Mutta päästyään oman elämän alkuun vastaan tulevat toisenlaiset yhteiselämän rajoitukset. Vaikka olet vapaa yhdenlaisista rajoista joudut toisenlaisten rajojen sitomaksi. Kaikki diktaattorit esiintyvät aina kansakunnan vapauttajina. Iranin vallankumouksessa haluttiin eroon shaahin vallasta – tilalle tuli islamilainen terrorihallinto. Venäjän vallankumouksessa haluttiin vapaaksi tsaarivallasta – tilalle tuli kommunistinen terrori.

Perkele on ovela. Se maalaa kristillisen uskon kieltojen ja käskyjen maailmaksi ja alkaa sitten puhua vapaudesta. Miten ihmeellistä ja ihanaa ja vapaata elämä voisikaan olla ilman kaikkia kristinuskon asettamia rajoituksia. Vapauden myytti valtaa mielenmaailman niin vahvasti, ettei ihminen huomaa pysähtyä miettimään millä tavoin nuo rajoitukset ehkä suojelevat hänen elämäänsä ja vapauttaan ja minkälaiseen turmeluksen orjuuteen hän joutuukaan vapautuessaan kristinuskosta.

Mutta ei kaikki ole kultaa mikä kiiltää. Eikä kaikki vapautta mitä vapaudeksi kutsutaan. Eikä pidä erehtyä luulemaan, että elämä ilman Jeesusta olisi ongelmattomampaa kuin yhdessä Hänen kanssaan. Ikään kuin elämän ongelmat olisivat Jeesuksen syytä!

Vapauden paradoksi. Jeesuksen sanojen mukaan vapaaksi tullaan sitoutumalla totuuteen. Jos suuret sanat, kuten oikeus ja vapaus, irrotetaan totuudesta ne eivät ole enää muuta kuin manipuloinnin välineitä. Ne herättävät kyllä yhä tunteita, mutta totuudesta irrotettuna tunteet ovat milloin kenenkin ohjaittavina.

Mutta eikö tämä ole ristiriitaista: Voidakseen olla vapaa on oltava sidottu johonkin? Kuitenkin, juuri se mikä tekee bunji-hypystä (joidenkin mielestä) niin jännittävän harrastuksen on naru! Se miksi vapaasta pudotuksesta jotkut saavat valtavia kiksejä johtuu laskuvarjosta! He tietävät olevansa turvassa. Kiinni jossakin. Vai oletko koskaan nähnyt tai kuullut kenenkään odottavan innolla maahan syöksymistä? Ihmisen vapaus ilman totuutta on putoavan kiven vapautta.

Jeesuksen haaste on siinä, että totuus, joka vapauttaa löytyy Hänen sanoistaan. On aivan turhaa paukutella vapauden henkseleitä sillä, ettei usko Jeesukseen. Muka ei-uskova on vapaa ja kristityt eivät. Se, joka ei ole kristitty ei ole vapaa vaikka luulee olevansa. Hyppy lentokoneesta ilman laskuvarjoa voi tarjota vapauden tunteen, kunnes tajuaa, että maan vetovoima pitää tiukasti kiinni eivätkä mitkään puheet vapaudesta kumoa painovoimaa tai anna ihmiselle yhtäkkiä kykyä lentää. Maa lähestyy vääjäämättä.

Kun joku perustelee vaatimuksiaan sillä, että hänellä tulee olla vapaus tehdä mitä hän tahtoo, olisi ensin kysyttävä mitä se on mitä hän tahtoo. Minimalistinen perustelu vapaudesta niin kauan kunhan toisia ei vahingoiteta kuulosta hyvältä, mutta usein se, joka näin sanoo haluaisi pidättää itsellään vapauden myös sen arvioimiseen milloin hänen toimintansa ja tahtomisensa on vahingoksi toisille ja milloin ei. Jos vapaus irrotettuna hyveistä nostetaan itseisarvoksi on vaarana myös se, että kasvatetaan marisijoiden sukupolvi, joka pikkuvauvojen tavalla alkaa valittaa aina, kun he eivät saa sitä mitä tahtovat. Tätä vaarallista kehitystä on jo ilmassa. Vapaudesta on muodostumassa tyyli puhdasta itsekkyyttä.

Todellinen vapaus ei ole vapautta tehdä mitä hyvänsä ihminen tahtoo, vaan tehdä sitä mikä on hyvää ja oikein. Tämä edellyttää sitoutumista korkeampiin päämääriin ja kykyä erottaa arvokkaat ja vähemmän arvokkaat päämäärät toisistaan. Jos vapaus on vain vapautta ulkoisista rajoitteista, niin että ihminen voi tehdä mitä tahtoo, jää helposti tärkeämmät kysymykset kysymättä. Kuten, onko se mitä tahdon hyvää ja oikein ja totta. Rajoitukset, jotka estävät ihmisiä tekemästä sitä mikä on oikein ja hyvää ovat jumalattomia ja niitä vastaan tulee taistella. Rajoitukset, jotka estävät tekemästä pahaä voivat olla perusteltuja, koska ne suojelevat niitä, jotka tahtovat tehdä sitä mikä on oikein ja hyvää.

Jeesus tiesi tämän kaiken. Siksi hän kutsui seuraajiaan sitoutumaan totuuteen ja siten kokemaan todellista vapautta. Älä kysy olenko vapaa tekemään mitä tahdon. Kysy onko se mitä tahdon oikein ja Jumalan sanan ja tahdon mukaista. Pidä kiinni vapaudestasi elää niin kuin Jumala tahtoo sinun elävän. Freedom!

USKON PUOLESTA
Pasi Turunen